

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Proteus ofte Minne-beelden verandert in Sinne-beelden

Cats, Jacob

Rotterdam, 1627

L. In recessu nihil

urn:nbn:de:bsz:31-101049

LVCRET. **N**am divinitus interdum, venerisque sagittis,
 Deteriore fit ut formâ muliercula ametur;
 Nam facit ipsa suis interdum semina factis,
 Morigerisque modis, & mundo corpore culta,
 Ut faciliè insuescat vir secum ducere vitam.

DAN. **P**lus aliquid formâ est, plus est oculisque genisque;
 HEYNS. **P**lus aliquid toto corpore, quidquid amo.

OVID. **S**it procul omne nefas, ut ameris amabilis esto;
 Quod tibi non facies, solaque forma dabit.

Niet

Niet dan voor 't oogh.

GHy segt; mijn lief is schoon, maer 't is te veel geprefen;
 Haer lijf is vvel gemaect, maer 't feylt haer aendē geest:
 De schoonheyt vordert meer, als maer het enckel vvesen,
 't Wel-leven dienter by, en daer op sie ick meest.
 V lief, mijn goede Floor, gelijct de piramiden,
 Van buyten moy genoech, doch al maer enckel schijn:
 Int kiefen van een lief soo stell' ick dit besijden;
 Die maer is schoon van huyt en kan mijn lief niet zijn.

In ostio formosa, in recessu nihil.

I*nsulsa est, quia tota patet, rodopeia moles;
 Atrique interior nulla recessus habet,
 Hanc ego formosa nego nomina vera mereri,
 Purpureis tantum si qua sit apta genis;
 Plura peto: deposco salem genique lepores,
 Hac mihi praecipue dote puella placet.
 Unica quicquid habet frons perspicit hora, recentes
 Ingeniosa dabit semper amica jocos.*

Belle cage, sans oiseau.

LE corps de Jaquelin n'est qu'une pyramide,
 A l'œil galant assez, mais de scavoir tout vuide:
 Statue bien que d'or, jamais mon cœur ne prit,
 Rien ie n'estime beau, ou n'est un bel esprit.

Pp

See's

Soo't quam, soo't voer.

En grieksche lichte-koy, Æsopi met-flavinne,
 Vercreegh een grooten schat, en al uyt geile minne;
 Wat raet met al het goet? sy timmert wonder hooch,
 Sy maect een spits gebou, doch niet als voor het ooch.
 Siet! van het ydel ooggh was al het goet gecomen,
 En fiet! het ydel ooggh dat heeftet al genomen:
 Al watmen qualijck vvon of tegen reden nam,
 En is maer ebb' en vloed, het gaet gelijk het quam.

Malè partum, malè dilabitur.

C*orpore cum Rodope, grajis invisâ puellis,
 Turpiter immensas accumulasset opes;
 Quid tandem? è questu fit pyramis, ardua moles,
 Alta cui vastus sidera lambit apex.
 Sola viatori sed que modo lumina pascat,
 Nec recreat positis corpora lassa thoris.
 Per scelus immensas quid opes cumulasse iuvabit?
 Turpiter e manibus res malè parta fluit.*

De meschant gain, thresor est vain.

L'Insené bastiment d'un haute piramide
 LA Rodope en fin rendoit la bourse vuide,
 Laquelle avoit rempli un dishoneste gain;
 Le bien en vanité conquis, se pert en vain.

MALE

MALE PARTVM, MALE DILABITVR.

VT aër, qui summo manè praeociter
absorbet nebulam, ferè ingentem
pluviam à prandio solet emittere; ita is
qui celeriter rem fecit, ac levi brachio lu-
crum, praesertim injustum, corrast,

Nunquam divitias nigrantibus in-
feret antris,
Nec tenebris damnabit opes. . .

At contra:

Præcepta illa manus fluvios supera-
bit iberos
Aurea dona vomens. . .

*Certissima enim videtur illa juris regu-
la, unumquodque ut colligatum est, ita
dissolvi. Idque vel in publicis, & rebus
principum locum sibi vindicare, tradunt
pragmatici.*

*Nulla quaesita scelere potentia diutur-
na est, inquit Curtius. Nec quisquam im-
perium flagitio quaesitum bonis artibus
exercuit, addit Tacitus. nec abluat Ma-
chiavelli illud, Le cose, che si acquista-
no con l'oro, non si fanno diffendere
col ferro.*

GElijck de lucht wanneerse smor-
gens vroeck de mist in haest in-
treckt, veeltijds op den dach groo-
ten reghen placht uyt te gheven: al-
foo mede yemandt, die eenich on-
rechtveerdich ghewin als in haest
heeft inghesloekt, plach het selve
veeltijds onnuttelijck door de vin-
gheren te druypen, en tot geen deech
te ghedyen.

'T is een sekeren reghel inde rech-
ten dat alle dingen ontbonden wer-
den op de wyse ghelijckse t samen
gheraept zijn. En dese opmerckin-
ghe foo in 's landts als in 's huys sa-
ken veeltijds plaetse te hebben, leert
d'ervarentheydt.

Gheen macht door schelmerije
verkeghen kan langhe duyren, seyt
Curtius.

Een rijk by yemandt door on-
eerlijcke rancken bekomen, en wert
noyt by den selven eerlijck bedient,
seydt Tacitus.

Het slaet hier op dat Machiavel seyt;
Het ghene yemandt met gout ver-
krijght, en is met yser niet wel te
beschermen.

PLAUT. PŒNVL.

Quod malè partum, malè disperis.

Le proverbe francois dict.

Bien acquis par mauvais mestier,
Ne va point au tiers heritier.

PP 2

IOHAN.

ALs yemant comt gereyft en fiet de piramiden
 Gerefen inde lucht, als met den hemel strijden,
 Hy denct in sijn gemoet, fiet daer een conincx hof!
 En als hy naerder comt, dan isfet enckel stof †.
 En vest u sinnen niet ontrent de buyte-leden,
 Maer weeght in u gemoet de gronden vande reden,
 Wie sich op vvaen verlaet en oordeelt na den schijn,
 Die timmert inde lucht en vvil bedroghen zijn.

* Stof, vermits de piramiden van ouden graven waren ende inits dien vaten van stof ende
 affchen.

Fronti nulla fides.

Piramis, excelfo dum vertice sidera pulsat,
 Spectanti saxo versicolore placet;
 Quam, procul attonito dum conspicit ore viator,
 Exteriora videns, interiora probat;
 Ut tamen accessit, queritque ubi nocte quiescat,
 Nil prater cineres hic habitare videt.
 Ab quoties homines extrinseca fallit imago!
 Dignus eras regno, rex nisi Galba fores.

Tel semble sage en apparence, qui sol est en quinte essence.

QVi voit la piramid' en l'air bien haut s'estendre.
 Pour un chasteau tout plein des chábres la va prédre,
 Mais crie tost apres, ô bastiment trompeur!
 Nul ne se fie au front, pour bien juger du cœur.

FRON-

LEge Moisaicâ prohibitum fuisse legimus vestem, promiscuè ex lana linoque contextam, induere: per lanam simplicitatem; per linum malitiam ii, qui allegoricè ista huiusmodi interpretantur, intelligi volant: vestis quippè quæ ex lana linoque contextitur, linum interius celat, lanam exterius demonstrat. Vestem ergo ex lino & lana gestare, dicitur is, qui intrinsecus cautelas malitiæ operit, foris simplicitatem, veluti ovinam, ostendit. *Apagè mihi cum istuc hominum face. Quisquis inquit Augustinus, videri appetit, quod non est, hypocrita est: Simulat enim justum, nec exhibet; ostenditque in imagine, quod non habet in veritate. Quid agis miser? odit te mundus, quod pium credat; odit te Deus quod impium sciat, atque ita utrique odiosus, in neutro tibi præsidium est. Vna nihilominus animi ac oris discrepantia Deo grata est, si vultus nimirum sit humilis; si animus in celum ac meditationes divinus sit elatus.*

VVY lesen, na de wet Moyses, verboden gheweest te zijn een kleet te draghen, t'samen vermenghelt met lijnen en wolle. De ghene die dusdanighe saken tot ghelijkenissen ende leerstukken ghewoon zijn te trecken, meynen dat door de wolle, eenvoudicheydt, door het lijnen, arghelisticheydt moet verstaen werden. Want (segghense) een laken, geweven van lijnen en wolle, heeft het lijnen van binnen, ende verthoont de wolle van buyten; In voeghen dat de sulcke mach gheseydt werden een kleet te draghen van lynen en wolle, die uytwendich schijnt onnoosel als een schaep, zijde middeler tijt inwendich vol bedrieghelijcke rancken. Wech met dien aert van menschen. Elck die wil schynen dat hy niet en is, (seydt Augustinus) is een beveysde. want hy ghelaet hem rechtvaerdich, als hy verre van daer is, verthoonende een ghedaente, niet gemeens hebbende met de daedt. Wat maecte sulcken mensche? De werelt die haet hem, om datse meynt dat hy Godsalich is. Godt haet hem, om dat hy weet, dat hy't niet en is; zijnde dan hatich voor beyde, en vindt hy hulpe noch troost, by d'een noch d'ander: daer is evenwel noch eene soorte van verscheydenheys tusschen ghelaet en gemoet Gode aengenaem, te weten, als het ghelaet nederich is, het gemoet verheven en opgetogen in Goddelijcke beschouwinghe.

I. SAM. 16. 8.

Homo spectat quod est ab oculis, Iehova spectat quod est in animo.

AVGVST. DE PAST.

TEmerariis iudicijs plena sunt omnia, de quo desperamus subito convertitur, & fit optimus; de qua multum pra-

sumperamus, deficit & fit pessimus, nec timor nostrer certus est, nec amor.

PROVERB. 31. 39.

LA grace trompe, & la beauté s'esva-
lnoit, mais la femme qui craint l'et-
ernel sera celle qui sera lonée.